

De Zulte langs de grote rivieren

L. M. J. VAN DEN BERGH en W. H. A. HEKKING

De Zulte of Zeeaster (*Aster tripolium* L.) zal een ieder die in de zomermaanden onze kustgebieden bezoekt, welbekend zijn. Het is een plant die voornamelijk op schorren, slikken en kwelders voorkomt. Door de toenemende verzilting van het Rijnwater blijken er echter reeds op tal van plaatsen ver in het binnenland geschikte omstandigheden voor de Zulte ontstaan te zijn.

Vooral in de uiterwaarden van de Waal komt deze plant de laatste jaren in toenemende mate voor. Sinds 1969 noteerden wij van west naar oost gaande de volgende standplaatsen waarop de plant bloeiend voorkwam:

Crobse Waard (gem. Haaften): 1971-1972
 Hurwenense Waard (gem. Rossum):
 1970-1972
 Heesseltse Waarden (gem. Varik): 1972
 Drutense Waarden (gem. Druten/
 Wamel): 1971-1972
 Hiense Waard (gem. Dodewaard):
 1969-1970
 Oude Waal (gem. Ubbergen): 1971
 Kekerdome Waard
 (gem. Ubbergen): 1971-1972
 Gendtse Waarden (gem. Gendt): 1971
 Bijlandse Waard
 (gem. Herwen en Aerdt): 1970-1972

Aangezien het onderzoek niet systematisch werd verricht, zullen er nog wel standplaatsen onopgemerkt zijn gebleven.

Aanvullend herbarium-onderzoek zowel in Utrecht als in Leiden leerde ons het volgende. Het herbarium van het Instituut voor Systematische Plantkunde in Utrecht bezat slechts één exemplaar en wel het exemplaar dat tijdens onze tochten door het rivierengebied door onszelf verzameld werd (Hiense

Waard, gem. Dodewaard, op 8 oktober '72). Daarentegen gaf het Rijksherbarium in Leiden ons meer informatie, zowel wat betreft het herbarium als ook wat betreft het kaartstelsel ten behoeve van de floristiek. De gegevens die wij hieruit kregen, bevestigden onze waarneming, dat de Zulte sinds kort in opmars is langs de grote rivieren. Zo kunnen aan onze waarnemingen de volgende worden toegevoegd (welke deels onze waarnemingen overlappen).

Lekuiterwaard, opgespoten terrein
 (gem. Jaarsveld):
 28 juli 1952 (E. E. v.d. Voo)
 Rijnuiterwaard, Marspolder, opgespoten
 terrein (gem. Lienden):
 1960 (M. T. Jansen)
 Waalnuiterwaard, Passewaay (gem. Tiel):
 september 1971 (M. T. Jansen)
 Waalnuiterwaard (gem. Dodewaard):
 vrij talrijk, september 1971 (M. T. Jansen)
 Rijnuiterwaard (gem. Huissen):
 augustus 1971 (UNIO)
 Rijnuiterwaard, Loo (gem. Duiven):
 augustus 1971 (UNIO)
 Bijland (gem. Herwen en Aerdt):
 vrij talrijk september 1971 (W. Vink)
 Hengforderwaarden, CRM-reservaat
 (gem. Olst) langs de IJssel:
 17 september 1972 (J. J. Kleuver)
 Evenwel zijn er ook in vroegere tijden vondsten gedaan langs de grote rivieren, doch deze zijn sporadisch. Voor de volledigheid laten wij deze hieronder volgen.
 Steenoven Bingerden, langs de IJssel
 Doetinchem-Doesburg:
 24 september 1918(!)
 (herbarium Dr. J. Brand, in depot Rijks-herbarium Leiden) (milieu „beïnvloed”

door de steenoven?)

Maasuitwaarden(!) (gem. Roermond):

1925 (C. G. F. H. Bayer)

(Rijksherbarium Leiden). Andere vondsten langs de Maas zijn niet bekend!

Buiten het rivierengebied komt er in de loop der tijden hier en daar in het binnenland nog een enkele vondst voor.

Als wij het verspreidingskaartje van de Zulte in de onlangs verschenen Atlas van de Belgische en Luxemburgse Flora (E. van Rompaey en L. Delvosalle; 1972) bekijken, dan zien wij, dat deze plant alleen voorkomt langs de Schelde.

Stroomopwaarts haalt zij net nog de stad Dendermonde en dit is dan juist de plaats, waar het zoute water zijn invloed nog kan uitoefenen tijdens springtij (mededeling van Rompaey). Een dergelijk verschijnsel kennen wij sinds mensenheugenis in het Deltagebied en bij de monding van andere rivieren in de vroegere Zuiderzee.

Langs andere rivieren in België komt de

Zulte niet voor.

Wederom terugkerend naar ons waarnemingsgebied van de Nederlandse grote rivieren, zien wij, dat de Zulte in alle door ons onderzochte uiterwaarden voorkomt op drassige plaatsen aan oevers van strangen, wieden, kleiputten en opspuiterreinen.

Een zekere voorkeur blijkt te bestaan voor plaatsen waar veel slib is of wordt afgezet hetzij door een natuurlijk proces, hetzij kunstmatig.

Kortom de plant heeft duidelijk voorkeur voor storing en neemt genoegen met slechts een spoortje zout.

Alhoewel deze fraaie plant enerzijds zeker als een aanwinst voor het rivierengebied mag worden beschouwd, houdt het voorkomen ervan voor ons toch een ernstige boodschap in voor wat betreft de verzilting van het rivierwater. Een diepergaand onderzoek naar de verspreiding en de oecologie van deze interessante plant zal in dit licht ons nog veel informatie kunnen verschaffen.

De Fuut op het Veluwemeer

G. VAN DIJK

Na de eerste vestiging van belang van de Fuut aan het Veluwemeer, vermoedelijk in de jaren vijftig, is het aantal broédparen van deze soort gestadig blijven toenemen tot hier, vermoedelijk voor het eerst in 1969, enkele honderden paren broedden. In 1971 hebben

houden (althans op zekere tijden van de dag, tijdens de telling). Toen bestond kennelijk al het „voornemen” om zich hier definitief te vestigen. Een voordeel van dit vroeg-zijn was, dat op de trajecten waar het riet dusdanig was gebrand of gemaaid dat een goed

Toen bestond kennelijk al om zich hier definitief te voordeel van dit vroeg-zijn trajecten waar het riet dusdanig of gemaaid dat een goed

Fuut aan het Veluwemeer, vermoedelijk in de jaren vijftig, is het aantal broédparen van deze soort gestadig blijven toenemen tot hier, vermoedelijk voor het eerst in 1969, enkele honderden paren broedden. In 1971 hebben

tijdens de telling het „voornemen” vestigen. Een v was, dat op de danig was gebr